

Motion till riksdagen 2007/08:C317

av Mikael Oscarsson (kd)

Könsneutralt äktenskap

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att äktenskapet ska vara förbehållet en man och en kvinna.

Motivering

I mars 2007 presenterade Äktenskaps- och partnerskapsutredningen sitt betänkande *Äktenskap för par med samma kön – Vigsselfrågor* (SOU 2007:17) där utredaren föreslår en ny definition av äktenskapet, så att även två män eller två kvinnor ska kunna ingå äktenskap. Utredaren gör det trots att han i utredningen visar att det inte är en mänsklig rättighet för enkönade par att ingå äktenskap och att nuvarande ordning därför inte heller är diskriminerande.

Äktenskapsbalken (1987:230) stadgar i sin första avdelning: "Äktenskap ingås mellan en kvinna och en man. De som har ingått äktenskap med varandra är makar. Makar skall visa varandra trohet och hänsyn. De skall gemensamt vårda hem och barn och i samråd verka för familjens bästa." (1–2 §§) Av äktenskapsbalken framgår att äktenskapet är en förening mellan en man och en kvinna och att deras hem, barn och familj har sitt ursprung i äktenskapet. Äktenskapsbalken stadgar också att äktenskap bara kan upplösas på två sätt: genom den ena makens död eller genom äktenskapsskillnad (5 §). Äktenskapsbalkens första avdelning talar vidare om förhållandet mellan personligt och gemensamt ekonomiskt ansvar och om ett delat ansvar för sysslorna i hemmet (3–4 §§).

FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna stadgar (artikel 16): "1. Fullvuxna män och kvinnor har rätt att utan någon inskränkning på grund av sin ras, nationalitet eller religion ingå äktenskap och bilda familj. De äga lika rättigheter vid giftermål, under äktenskap och vid äktenskaps upplösning. 2. Äktenskap må ingås endast med de blivande makarnas fria och full-

Fel! Okänt namn på

ständiga samtycke. 3. Familjen är den naturliga och grundläggande enheten i samhället och äger rätt till skydd från samhället och staten." Europakonventionens formulering kring äktenskapet lyder (artikel 12): "Giftasvuxna män och kvinnor har rätt att ingå äktenskap och bilda familj i enlighet med de nationella lagar som reglerar utövandet av denna rättighet."

Av dessa fri- och rättighetsförklaringar framgår det tydligt att äktenskapet ligger till grund för familjen, vilket den ovan nämnda utredningen också klargör i relation till Europakonventionen (s. 134). Relationen mellan man och kvinna är unik såtillvida att den är den enda relation där ett barn naturligt kan bli till. Varje människa är i sig själv och i nästan alla avseenden en självtillräcklig individ, på så sätt att hon till exempel har fem självständiga sinnen. Endast ett undantag finns: i fortplantningen krävs en enhet som utgörs av en man och en kvinna. Det är denna förening av man och kvinna som i alla kända kulturer och så långt tillbaka vi känner den mänskliga historien från olika dokument har varit grunden för det unika erkännande den äktenskapliga relationen mellan man och kvinna har fått i samhälle och lagstiftning.

Då denna relation är helt unik, och till exempel skiljer sig ifrån den mellan två män eller två kvinnor, kan det inte sägas att äktenskapet är diskriminerande när det är förbehållet man och kvinna. Utgångspunkten för att något är diskriminerande är att någon eller några inte ges samma rättigheter som andra på grund av en bestämd egenskap, men där allt annat är lika. Ett exempel är om en kvinna inte får en tjänst just för att hon är kvinna (en egenskap), men där hon har samma kvalifikationer som en man som söker tjänsten (allt annat är lika). Ingen skulle däremot hävda att en utbildad kvinna som inte får till exempel en läkartjänst diskrimineras.

Problemet för dem som hävdar att äktenskapsbalken skulle vara diskriminerande är på samma sätt att allt annat inte är lika i ett homosexuellt som i ett heterosexuellt förhållande. Hur oromantiskt det än må låta är anledningen till den särställning äktenskapet getts nämligen inte främst den kärlek en man och en kvinna känner för varandra. Anledningen till att staten och samhället omgärdar äktenskapet mellan en man och en kvinna på ett särskilt sätt är att det klassiska äktenskapet garanterar samhällets fortlevnad genom de barn som uppstår därur och samtidigt erbjuder bästa tänkbara miljö för dessa barn genom familjen. Det är också detta som så tydligt kommer till uttryck i artikel 16 i FN-förklaringen.

Tvärtom skulle ett upphöjande av just homosexuella parförhållanden till paritet med det klassiska äktenskapet innebära en diskriminering mot andra former av förhållanden. Med all rätt skulle exempelvis de som vill ingå månggifte kunna hävda att de diskrimineras om de inte får ingå äktenskap, om den enda grunden för äktenskaps särställning är människors kärlek till varandra. Redan idag ser vi också att många som verkar för att äktenskapsbalken ska bli könsneutral verkar för att den ska bli antalsneutral.

På samma sätt är argumentet att äktenskapsbalken måste göras könsneutral på grund av alla människors lika värde ett vilseledande resonemang, då denna princip inte automatiskt ger alla människor samma rättigheter på varje enskilt område. Exempelvis har rösträtten sina naturliga begränsningar (ålder, medborgarskap etc.) utan att för den skull vara ett förkastande av principen om

alla människors lika värde. Äktenskapet har sin begränsning såtillvida att det måste ingås mellan giftasvuxna, mellan icke blodsförvanter – samt mellan en man och en kvinna. Detta kränker inte principen om alla människors lika värde.

Inte heller är argumentet att barnaltrandet idag är skilt från äktenskapet hållbart. Det klassiska äktenskapet utgör fortfarande den bästa miljön för barn att växa upp i. Därför har staten och samhället ett särskilt intresse att värna äktenskapet. Att vissa äktenskap inte resulterar i barn är snarare undantag än regel och ger fortfarande möjligheten till adoption och garanterar då de för barnet så viktiga moders- och fadersgestalterna. Äktenskapet ger även samhället stora vinster genom att äkta makar lever längre lyckligare liv, just på grund av att de lever i en kompletterande relation som man och kvinna. Att äktenskapet omdefinieras så att det i princip innebär vad som helst gör inte att det klassiska äktenskapsförhållningarna blir tillgängligt för alla.

De argument utredaren använder till försvar för en lagändring är att äktenskapet har en socialt högre status (symbolvärde) som bör användas för att legitimeras homosexuell samlevnad och att eftersom enkönade par redan idag har tillgång till samma rättsliga skydd genom partnerskapslagen som man och kvinna har genom äktenskapsbalken bör enkönade likaväl kunna få sitt rättskydd genom äktenskapsbalken. Det som skulle tala emot detta enligt utredaren är om äktenskapet stod i en unik relation till familjebildningen – vilket det ju gör. Utredaren har däremot inte utrett äktenskapet i relation till familjebildningen på ett tillfredsställande sätt, varför hans argumentation faller. Över huvud taget har den svenska utredningen helt saknat det så viktiga barnperspektivet i sitt arbete.

En fransk utredning som presenterades våren 2006 pekar tvärtom på just denna faktor – vad det är som ligger i barnets intresse – som avgörande för att bevara äktenskapet som en relation mellan en man och en kvinna. Den parlamentariska franska utredningen skriver: "Äktenskapet är inte bara ett kontraktligt erkännande av kärleken mellan två personer. Det är ett förpliktande ramverk av rättigheter och skyldigheter som utformats för att kunna ta emot ett barn och ge det en harmonisk uppväxt." Utredningen slår fast att äktenskapet till sin funktion är en institution vars syfte är att det mänskliga livet reproduceras genom nya generationer och att det därför måste vara förbehållet par som har denna möjlighet. "Detta överensstämmer med en biologisk verklighet, nämligen att samkönade par är ofruktsamma, samt med förpliktelsen att kunna bidra till barnets identitetsskapande." De lägger också särskilt stor vikt på barnets rätt till både sin mamma och sin pappa, då barnkonventionen stadgar att barnet "så långt det är möjligt, [skall ha] rätt att få vetskap om sina föräldrar och bli omvårdad av dem" (art. 7:1). Den franska utredningen skriver utförligt om detta i relation till faderskapspresumtionen: "Det är inte möjligt att tänka på äktenskapet åtskilt ifrån faderskapstanken; de två frågorna är nära förbundna med varandra eftersom äktenskapet utformats omkring barnet." Att ge äktenskapet en könsneutral definition skulle kräva att faderskapspresumtionen slopades, men då detta inte ligger i barnets intresse avvisar den franska utredningen kraven på att äktenskapet görs könsneutralt. De motsätter sig också att äktenskapet ska användas för att ho-

Fel! Okänt namn på

mosexuella par ska uppnå socialt erkännande och menar att det inte är äktenskapets funktion. Detta bör samhället uppnå på andra sätt.

Det är av stor vikt att äktenskapsbalken lämnas orörd i sin nuvarande form, så att äktenskap även i fortsättningen omfattar endast en man och en kvinna. Det finns inga giltiga skäl som talar för att göra äktenskapslagstiftningen könsneutral. Äktenskapet är per definition en heterosexuell institution och bör respekteras som sådan. I vårt pluralistiska samhälle, liksom i den svenska lagstiftningen, finns redan olika samlevnadsformer och därför finns det ingen anledning att förändra definitionen av äktenskapet eller att frånta äktenskapet dess särart. Från samhället finns dessutom starka skäl att göra allt för att stärka äktenskapet som en varaktig relation mellan en man och en kvinna – för barnens skull. Detta bör ges regeringen till känna.

Stockholm den 3 oktober 2007

Mikael Oscarsson (kd)